

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

Назаренко І.М.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Сумського національного аграрного університету
м. Суми, Україна*

Цифровізація в умовах сьогодення здійснює вплив на всі сфери людського життя (в т.ч. економічні, обліково-контрольні процеси). Цифровізація модернізує не тільки систему бухгалтерського обліку, але й систему контролю. Доцільно зазначити наступні ситуації позиціонування цифровізації.

По-перше, індустрія 4.0 пропонує новий потенціал для трансформації бухгалтерського процесу через цифровізацію та застосування нових цифрових інструментів. Цифровізація створює базис для формування нових концепцій, орієнтованих на обробку, узагальнення та передачу облікової інформації, оскільки: режим реального часу є лейтмотивом процесу організації бухгалтерського обліку; по кожній господарській операції забезпечується оперативний обмін даними з первинних документів у відповідні реєстри бухгалтерського обліку; сучасні інформаційні технології (наприклад, система глобального позиціонування) супроводжують виробничі процеси, що забезпечує оперативне фіксування інформації про господарські операції в бухгалтерському обліку та ін. [3]. По-друге, цифровізація модернізує елементи методу бухгалтерського обліку в частині середовища та практики їх застосування, адже з'являється наступні можливості: застосування технології безконтактної ідентифікації інформації; інвентаризаційний процес можна проводити у віддаленому режимі та документальний супровід здійснювати у режимі реального часу; використання багаторівневої аналітики рахунків бухгалтерського обліку, в тому числі з використанням різних довідників та вимірників; електронне звітування; формування звітності до цифрового середовища; складання фінансової звітності у форматі iXBRL відповідно до таксономії МСФЗ та ін. По-третє, технологія штучного інтелекту, як інструменту цифровізації, може автоматизувати рутинні та повторювані завдання, звільняючи час бухгалтерів, щоб зосередитися на більш важливих і складних завданнях. Ця підвищена ефективність не тільки

економить час, але й знижує ризик помилок, які можуть виникнути в ручних процесах. Окрім підвищення ефективності та підвищення точності, технологія штучного інтелекту також допомагає прискорити процес бухгалтерського обліку. Алгоритми штучного інтелекту можуть швидко обробляти великі обсяги фінансових даних, надаючи фінансову інформацію в реальному часі тим, хто приймає рішення. Це допомагає підприємствам швидше приймати обґрунтовані рішення, покращуючи загальні фінансові показники [2]. По-четверте, аудитори у процесі аудиторської перевірки використовують digital-інноваційні інструменти (Aura, Connect, Robotic Process Automation, Halo, GL.ai). Реальністю стає домінування digital-аудиту в сучасному економічному суспільстві.

Зазначений перелік аргументів не є кінцевим, їх можна розширювати. При цьому потрібно наголосити, що зміна філософії бізнесу під впливом цифровізації вимагає вирішення комплексу проблем, однією з яких є опанування бухгалтерами, аудиторами відповідних цифрових навичок, які дозволять їм уміло використовувати сучасні цифрові інструменти у сфері обліку та аудиту, комунікувати в цифровому середовищі. Відповідно, на сьогодні актуальним та необхідним є вдосконалення процесу підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування». Стандартами вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» першого, другого третього рівнів вищої освіти передбачені програмні результати навчання, які зобов'язують підготовку здобувачів спрямовувати на те, щоб вони вміли володіти інноваційними технологіями, могли застосовувати інформаційні та цифрові технології для обліку, аналізу, аудиту, оподаткування, працювати зі спеціалізованим програмним забезпеченням у своїй професійній діяльності.

Заклади вищої освіти повинні намагатися забезпечити умови, щоб зазначені програмні результати були досягнені здобувачами, оскільки дані умови підвищують можливості підготовки конкурентоспроможних фахівців на ринку праці, успішно пройти акредитацію освітніх програм (далі – ОП), тому що відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, оцінка освітньої діяльності за критерієм 1 «Проектування та цілі освітньої програми» [1] визначається з урахування, що цілі ОП відповідають потребам роботодавців, програмні результати враховують тенденції розвитку спеціальності, ОП дає можливість досягти програмних результатів навчання.

Реалії сьогодення свідчать, що для того, щоб здобувачі опанували навички, які дозволять їм вміло використовувати в професійній діяльності цифрові інструменти, потрібно вдосконаливати, трансформувати освітній процес, адже не достатньо, щоб тільки ОП були

передбачені освітні компоненти, які пов'язані з опануванням вмінь працювати зі спеціалізованими програмами.

Відповідно, для того, щоб підготувати конкурентоспроможних фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування», які будуть адаптованими в професійній діяльності до цифрового середовища необхідно:

1) ЗВО для підготовки здобувачів в освітній діяльності використовувати більше спеціалізованих програм, не обмежуватися програмами «1 С» (яка на сьогодні знаходиться під санкціями), «BAS : Бухгалтерія»;

2) до процесу обговорення ОП залучати фахівців-практиків, які вже використовують сучасні цифрові інструменти в обліку, аудиті, оподаткуванні та аналізі;

3) передбачити в ОП більшу кількість освітніх компонентів, які забезпечать отримання навичок володіння цифровими інструментами;

4) розширити перелік вибіркових дисциплін за рахунок освітніх компонентів, які забезпечать опанувати знання щодо використання цифрових інструментів та захисту облікової інформації;

5) до освітнього процесу (аудиторних занять) залучати професіоналів-практиків, які у практичній діяльності використовують сучасні цифрові інструменти;

6) зацікавлювати здобувачів до отримання знань, умінь, пов'язаних з використанням цифрових інструментів, у неформальній освіті;

7) ЗВО повинні максимально сприяти, щоб здобувачі проходили практичну підготовку на підприємствах, які використовують у своїй діяльності сучасні цифрові інструменти;

8) ОП потрібно побудувати таким чином, щоб освітня діяльність за нею дозволяла здобувачам отримати *softs kills*, які пов'язані з цифровізацією;

9) зміст освітніх компонент вдосконалити з урахуванням того, щоб здобувачі отримували можливість за рахунок аудиторних занять максимально отримати знання та навички, пов'язані з цифровізацією та ін.

Резюмуючи проведені дослідження, вважаємо за доцільне зазначити, вдосконалення освітнього процесу з урахуванням зазначених вище напрямів, дозволить підготувати конкурентоспроможних фахівців на ринку праці, адаптованих до роботи в цифровому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ МОН від 11.07.2019 № 977. URL: <http://surl.li/szly>

2. Соколенко Л.Ф. CHAT GPT в бухгалтерському обліку. *The 12th International scientific and practical conference «Actual issues of the*

development of science and ensuring the quality of education» (March 28-31, 2023). Florence, Italy. International Science Group. 2023. P. 72–74.

3. Соколенко Л.Ф., Назаренко І.М. Цифровізація як вектор модернізації системи бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік як наука: від основ до наукової картини світу : [колективна монографія] / за заг. ред. В.Я. Плаксієнка. Київ : Центр учбової літератури, 2021. С. 196–208.